نشریات کریمی

۲۳ نچی جزء

ڨینگرلر

روسچەدن ترجمه ایدلدی.

محرری
ف . ف . پوتسیقوویچ .

مترجمی
فاتح کریمی .

«کریموف، حسینوف وشرکاسی» نڭ مطبعەسی
اورنبورغ – ۱۹۱۲

ГОР КІТАР ЗАЛАР СКИb

ناشری ـ حسین حسینوف ـ اورنبورغده.

ڨینگرلر

یاوروپا قطعه‌سنده «ڨینگر» - «مجار» یا که «اونغر» دیگان بر خلق یاشامقده‌در. آنلرنڭ طورغان یرلری روسیه مملکتینڭ غرب جنوبی چیکندن بیك یراق توگلدر. «ڨینگریا» دیب آتالغان بو مملکتنڭ اوچ یاغی «قارپاط» و«آلپ» طاولری ایله احاطه قیلنغان، دورتنچی طرفی «طونه» و «دراڨا» یلغه‌لری صحراسنه طوتاشمشدر. قارپاط طاولری اورالوب غایت یوغاری کوتارلگان طاولر بولوب، اوزونلقلریده ١،٥٠٠ چاقروم مقدارنده‌در. آنده‌غی «آلپ» طاولری ایسه ته‌به‌نه‌ك، سوزه‌ك وقصقه‌درلر. قارپاط طاولری ایله آلپ طاولری آراسنده کوللر، یلغه‌لر ایله آیرلغان بیك کوب صحرالر بار. مذکور طاولر صوزلوب ڨینگریا صحرالرینه کرمش اولدقلرندن آیروم آیروم بییك طاولر، توبه‌لر حاصل بولغان. قارپاط طاولرینڭ ایکی باشلرنده ایسه غایت طاولقلی «اسلوڨات» و«سیمیغراد» ولایتلری بار. اصل ڨینگریا ایسه، اوّللری زور بر کولنڭ توبی بولغان غایت کیڭ بر صحرادن عبارتدر.

ڨینگریاده صو غایت کوبدر. آنده بیك کوب مقدارده یاوغان یاڭغوردن باشقه، یلغه‌لر وکوللر کوبدر. ایڭ زورلری واهمیتلیلری «طونه» نهری اولوب، «قارپاط» و «آلپ» طاولرندن چققان یلغه‌لر بارسیده طونه نهرینه قویمقده‌درلر. ڨینگریانڭ صولری ویلغه‌لری بارسیك طونه‌غه قویالر دیه‌رگه ممکندر. طونه‌غه قویغان صولرنڭ زورلری:

«ساۋا»، «دراۋا» و«تیسا» صولری اولوب غایت اوزون وپاراخودلر یوری طورغان نهرلردر. ایڭ اهمیتلیلری بتون ۋینگریادن اوتوب واوزینه باشقه صولرنیڭ قوشوب طونهغه قویغان «تیسا» نهریدر. هر سنه بر نیچه مرتبه تیسا نهری یارلرندن چقوب قرلرنی، بولونلرنی باصمقدهدر. ۋینگریا غایت کیڭ وبیك تیگز اولدغندن، آندهغی صولر آقرونغنه ئلله نیقدرگه بولینوب وزورزور اوطراولر، قامشلر ایله قاپلانغان کیڭ صازلقلر تشکیل قیلوب آقمقدهدرلر. باشقه یرلر وخلقلر ایله قاتناشو ایچون بر نیچه طاوآرالرنده بولغان یوللردن باشقه، طونه نهرینڭ قارپاط وآلپ طاولرینی آشاب یاصادیغی ایکی «قاپقا» بار. برنچیسی «ۋینگریا قاپقاسی» اولوب آوستریا وگیرمانیاغه چقمقده؛ ایکنچیسی ایسه «تیمر قاپقا» اولوب قاره دیگزگه یول آچمقدهدر.

ۋینگریا یاکه مجارستان قاپقاسنده هیچ بر مانع بولماسهده، تیمر قاپقاده بو صوڭ وقتلرغه قدر صو آستنده بیك کوب قورقنچلی طاشلر بار ایدی. هر طرفدن بیك طاولر ایله احاطه قیلنغان مجارلر باشقه خلقلر ایله بو قاپقالر سایهسنده قاتناشمقدهدرلر. نهرلردن باشقه ۋینگریاده کوللرده بیك کوب اولوب، ایڭ مشهوری «بلاتو» کولیدر. «بلاتو» کولی ۋینگریانڭ «آق دیگزی» اولوب، زورلغی ۱٬۵۰۰ چاقروم مقدارندهدر.

اورطه یاوروپانڭ باشقه یرلرنده بولغان کبك ۋینگریانڭ هواسی جلیدر. لکن غایت اسسیلر وصووقلرهم بیك قوری وکینهت یاغمورلر بولادر. ۋینگریانڭ قشی قصقه ایسهده بیك قاطی صووقلر وبورانلر بولادر. اسسی جای کونلرندهده موندە بعضا کیچلرده آچی صووقلر واوزاق یاغمورلر بولغالیدر.

اسسیلك وصووقلقنڭ آلماشنولری کینهتدن بولادر. بعضا جای اورطهلرنده قشقی صالقون جیللر ایسه وبالعکس قش اورطهلرنده

بعضا هوالر غایت جلی و گوزه‌ل بولادر. یاغمور وقوریلقده شول صورتـده آلماشنالر: بعضا بیك اوزاق یاغمورلر یاووب بتون یرنی قاپلی، بعضا بیك اوزون قوریلقلر اولوب یرلر یاریله واوله‌نلر هلاك بولادر. یرلی خلقلر بوندی کینه‌تدن بولغان اوزگارشلرگه اوگره‌نگانگه کوره، آنلرنڭ ضررلی تأثیرلرندن هر وقت صاق بولوب طورالر. آنلر: «اوغلم، قش کوننده کومه‌چکنی، جای کوننده طونڭنی اونوطمه» دیدلر. حقیقتاً، ژینگریا کریستیانی یولغه چققان وقتنده صاقلق ایچون طوننی قالدرمیدر. ایرته برلن کتو چققان وقتده ده کتو آلدنـدن کتوچیلرنڭ کییوملری تویه‌لـگان ایشاك بارادر. کیـچ ایله ایشاك بوشقنه قایتا؛ آشلر آشالغان، طونلر ایسه جیلـکه‌گه صالنغان بولادر. اسسیلك وصووقلقنڭ کینه‌تدن آلماشنولری زراعتکه‌ده ضررلی تأثیر ایته و بیچاره ایگونچیلرنڭ بار امیدلرینی بوشقه چغارادر.

بورون زمانلرده ژینگریانڭ طاولی یرلری قالون اورمانلر ایله اورتولـگان ایدی. بونلر صوڭ وقتلرده کیسلـگان بولسـه‌ده خصوصا قارپاط طاولرنده وسیمیغراد ولایتلرنده حاضرده‌ده اورمانلر بیك کوبدر. آنده‌غی اورمانلر یـافراقلی وشرپیلی آغاچلردن وخصوصا چرشیلردن عبارتدر. بو اورمانلرده حاضرده ده آیو، قابان، بوری، اورمان ماچیلری یورمکده‌در. لـکن ژینـگریانڭ بیك کوب یرلری، خصوصا اورطه‌لری اورمـانسزدر. بو یرلرنـڭ خلقلری، اوطون یتمه‌گان سببلی صازلقلرده اوسکان قـامشلرنی، صالام وصییر تیزه‌کلرینی یاغالر.

اورمان جانوارلرندن باشقه، ژینگریاده قوشلر وبـالقلرده بیـك کوبدر. ژینگریانڭ اورمانلرنده، طونه نهرینڭ بویلرنده‌غی صازلقلرده وغایت کیڭ بولغان قامشلقلرنده هر تورلی قر اورده‌کلری، قاودیلر، قرقازلری وباشقه بیـك کوب تورلی قوشلر کتو کتو بولوب اوچوب

یوریلر. بالق ایسه خصوصا «تیسا» نهرنده کوب بولوب، بالقنك کوبلگندن «صونك اوچ الوشندن بر الوشی بالقدن عبارت» دیرگه یارارلقدر. بلاتو کولنده‌ده بالق شولا یوق کوبدر.

ۋینگریا طاولرنده معدنلرده بیك کوب بولوب، یاخشوق درجه‌ده اشله‌نمکده‌در. ۋینگریا مملکتنده یاوروپانك باشقه یرلربنه قاراغانده آلتون بیك کوب طابلمقده‌در. کموش، باقر، قورغاش وسینق ایسه آز مقدارده طابلادر. تیمرنك طابلووی یلدن یل آرتا بارا.

ۋینگریانك شرق طرفلرنده طاش طوزلر فوق العاده کوب صورتده یاتمقده‌در. ۋینگریاده طابلغان طوز، بتون یاوروپانی طویدررغه یتارلکدر. طوز هر یل حاضرگی کبك استعمال قیلنغان تقدیرده موندەغی طوز ۲۵ مك یلغه یتارلکدر. بونلردن باشقه طاش کومری هم کوکرتده غایت کوب بولوب، بعض یرلرنك قالونلغی ۲۵ آرشینغه یته‌در. لکن فوق العاده بولغان بوطبیعی بایلقلرنك کوبسی همیشه باشلانماغان کوینچه یاتمقده‌درلر.

ۋینگریاده غایت کوب بولغان هرتورلی اسسی، صالقون ودوالی چیشمه‌لرده معدنلر جمله‌سندندر. بونده دوا چیشمه‌لریگنه ۳۵۰ مقدارنده‌در. آنلرنك اچلرنده کوکرت، ایزۋیست وطوز چیشمه‌لرینك بار. بو چیشمه‌لر ایله بیك کوب آورولر فائده‌لانالر. لکن کوبسی صولرغه، صازلقلرغه قوشلوب بوشقه کیتمکده‌درلر. ۋینگریانك «هونیادا» کبك بعض چیشمه‌لری صولرینك یاخشیلقلری ایله بتون دنیاغه مشهوردر.

حاضرگی ۋینگریا قراللغینك مساحهٔ سطحیه‌سی دورت مك مربع میل اولوب، اوچدن برسی زراعت یرلری، ۹ دن بر الوشی بولونلر وباقچه‌لر، ۷ دن بر الوشی کتو یرلری وبیشنچی الوشینك اورمانلر ایله مستوردر. قالغانلری زراعتکه صالح بولماغان یرلردر. ۋینگرلرنك

طوردقلری اصل ژینگریا اوچی قریبی کورنمه‌گان بعض یرلری قوملق، بعض یرلری قاره بالچق، بعض یرلری صازلق بولغان کیك صحرالردن عبارتدر.

وقتیله ژینگریا قوری بر صحراغنه بولوب، کون بویی یورگانده بر تیره‌ك وبر قوواق اوچرامی طورغان بولغان. بو کیك صحرالرده یالـگز کتوچیلرگنه کتولری ایله برگه راحتله‌نوب یورگانلر. فقط صوڭ یللرده اول یرلرگه ایگونچیلر کیلوب بولونلر، باصولر وباقچه‌لر یاصاب، یوللر وآوللر صالغانلر؛ تیره‌لرینه آغاچلر اوطورتقانلر. شویله ایسه‌ده حاضرنده بونده بیك کوب صحرالر، اوچسز قریسز یالانلر باردر. بونلرده آت، صییر، صارق کتولری راحت راحت آشاب یوریلر. بوصحرالرنڭ بعض بریرلرندەگنه بر نیچه اوطارلر یاصالغان. بو یالانلرنڭ باشلیچه‌لری طونه وتیسا نهرلری آراسنده بولوب، غایت یاخشی اوتـلاق اورنلردر. لکن بیك کوب یرلری صازلق یاکه غیر منبت بولغان قوملقدر.

گرچه ژینگریا قطعه‌سی کوب یرلری هیـچ بر اشکه یاراماغان قوم وطوز صحرالرندن عبارت ایسه‌ده، قـالغان یرلری فوق العاده منبت قاره طوفراق بولوب هر یل ئلله نیقدر آشلق بیرمکده‌در. آشلقنڭ یاخشیلغی جهتندن ژینگریا دنیاده برنچی مملکتدر. عموما ژینگریاده اوسکان هر نرسه بیك یاخشی بولادر. ژینگریانڭ ایڭ منبت یرلری طونه نهری بویلریدر؛ بوطرفده خلقده بیك قویی اوطورغان. شونڭ ایله برابر، اول یرلر هر نه قدر یاخشی ایسه‌لرده عمومیتله آشلقنڭ اوسووی فرانسه وانگلتره‌گه قاراغانده‌ده توباندر. بونـگده سببی زراعت اصوللرینڭ نچاراغی وهوانڭ بیك تیز ضررلی صورتـده آلماشنوویدر. بونـڭ اوستینه دخی یرلر هیـچ بر مناسب صورتده بولینمه‌گان بولوب ئلله نیچه یوز چاقروم مربعی یرلر زور بایلر

ملـکتنده‌در. واق یرلری غایت آزدر. آنده‌غی کریستیانلر اگو اوزلرینڭ یرلری بولماسه بایلردن اجاره‌گه آلوب ایگه‌لر. بیك کوب کریستیانلرنڭ یرلری برده بولمادیغندن یاکه غایت آز بولدیغندن بونلر باشـقه کشیلرگه کروب خدمت ایشارگه مجبور بولالر.

ۋینگریانڭ شمال طرفلرنده هوا صالقون بولدیغندن باشلیچه بره‌نگی، آرش هم صولی اوسمکده‌در. اورطه‌لرنده وجنوب طرفلرنده ایسه بغدای، طوط آغاچی، ۋینوغراد وباشقه یمش آغاچلری بیك یاخشی اوسه‌لر. خصوصا ۋینگراوروگی بیك یاخشی یتشمکده بولوب، بر نیچه یمشی بر قـداق آورلغنده بولادر. آلمالرنـڭ آورلغی اوچ چیرك قداق، غروشلرنکده قداق یارم چماسنده بولادر. غایت‌أری قاربوز وقاوونلر قرلرده هیچ بر قارالمی آوناب اوسوب یاتالر.

ۋینگریاده جیتن وتماکوده‌کوب یتشدریله هم‌بیك یاخشی بولالر وچیت مملـکتلرگه‌ده کوب چغاریله‌لر.

ۋینوغراد، ۋینگریانڭ هر یرنده‌ده اوچریدر. مملـکتنـڭ بیك آز یرنده‌گنه ۋینوغراد یتشمیدر. یلدن یل ۋینوغراد باقچه‌لری آرتا بارا. ۋینوغراد یتشدروب شراب‌یاصاو خصوصنده ۋینگریا دورتنچی درجه‌ده بولوب، فرانسه، اسپانیا، ایتالیادن قالا برنچیدر. ۋینگریا هر یل ۳۰ میلیون چیله‌ك شراب یاصاب، بو شرابلر ۋینـگرلرنڭ اوزلری طرفندن استعمال قیلنه‌در. ۋینگر شرابلرینڭ بعض‌نوعلری ایڭ یاخشی بولغان فرانسوز شرابلرندن برده کیم توگلدر. خصوصا ۋینگریانڭ غایت نازك وطاطلی «تاتای» شرابی‌مشهوردر. لکن بو شرابنی یاصی طورغان ۋینوغراد مخصوص یرلرده‌گنه اوسوب، اول یرلردن کوچرلگان تقدیرده آنڭ بوخاصیتی یوغالادر. «تاتای» شرابندن باشقه ۋینگریاده هرتورلی ۋینوغراد شرابلری یاصالمقده‌در.

ۋېنگريانڭ يورط حيوانلرى آط ، صيير ، اوگوز وصارقلردن عبارتدر. خصوصا آنلرنڭ غايت چدام ودرست باصوب يورگان آطلرى مشهوردر. آنلر تاتار آطلرى جنسندن بولوب، سويا كلى وكچكنه بولسه‌لرده جيكل، آرمى طورغان وفوق العاده يوگروكدرلر. اوگوزلرى ايسه بييك، اوزون وكوبسنچه آق يونلى وكاكرى موگوزليدر. ۋېنگريادە يورط حيوانلرى حاضرنڭده كوب بولسه‌ده، اوتلاق يرلر آزايغانلق سببلى اوّلـگيگه نسبتاً بيك آز قالمشدر. صارقلر ايسه يلدن يـل آرتمقده وكـوبه‌يمكده‌در. صحرالرده يورگان صارق كتولرى اوّلـگيگه قاراغانده بيك كوب آرتمشدر. ۋېنگريادە هر نوع حيواننـڭ اوزينـه مخصوص كتوچيسى بولا. صويـارغه حاضرلەنگان أرى ماللر «غولياس» ديب آتالغان زور وقوتلى يگتلر ادارەسنده بولالر. آنلر آطلرغه آطلانوب قوللرينه طوقز آرشينلى چبرقى طوتوب كتولرنى كتوب يوريلر. صارق كتوچيلرى ايسه شاد بر خلق بولوب، هر تورلى قوراى اوينى، ساعتلر بوينچه طاياغينه طايانوب صارقلرينه قاراب طورا، ياكه تيك طورماسدن اويوق بەيلەب اوطورالر. آنلرنڭ يانلرنده هر وقت زور وآق أتلر بولا. آنلر بوريلرنى كتوگه اصلا ياقن يبارميلر. دوڭغوز كتوچيلرى ايسه، اوصال ووحشى ديەرلك بر خلق بولوب اوستلرنڭ مخصوص كييوملرى وساچلرينڭ غايت اوزون بولادر. آنلرنڭ قورالرى قصقه صابلى بالطەدن عبارت بولوب، آنلر شونى بيك ياخشى استعمال قيله بلەلر. بالطەلرينى آنلر بعضا كشيلرگەده يباردكلرندن حرمتسز ومنفور بر خلق صانالالر.

حاضرگى ۋېنگر قراللغى بورونغى زمـانلرده «پانونيا» اسميله مشهور بولغان. خلقيده واق واق كـنازلـكارگه بولينمش اولوب، مخصوص باشلقلر طرفندن اداره قيلنغان اسلاوان هم اولاخلردن عبارت بولمشدر. ۹ نچى عصرنڭ آزاقلرنده آزيا صحرالرنـدن كوچەبه خلقلر

ظاهر بولوب، ۲۰۰ مڭ مقدارنده بولغان کوچه‌بەلر «آرپادا» اسملی قوماندانینڭ ادارەسنده «قارپاط» طاولرندن اوتوب «پانونیا» نی ضبط قیلغانلر. پانونیا صحرالری اوزلرینڭ اصل وطنلری بولغان آزیا چوللری کبک غایت کیڭ اولدیغندن بوکوچه‌به خلقلرغه بیك اوخشاب آنلر شونده قالغانلر. آنلر بیك کوب وقتلر کوچه‌به حالنده طوروب تیره یاقلرنده بولغان خلقلرغه هجوم ایتکانلر، یوللرنده اوچراغاننی طالاب، یاندروب هلاك قیلغانلر. آنلرنڭ بتون عمرلری طالاش و صوغشده اوتکان. حاضرگی «ژینگرلر» یاکه «اونغرلر» شول خلقلرنڭ بالالریدر. آنلر اوزلرینی «مادیار» (مجار) دیب آتیلر. وقتیله بتون غربی یاوروپانی قورقو آستنده طوتقان بو خلق تدریجا آوللرغه اوطوروب ایگونچیلك ایله شغللەنه باشلاغانلر. آنلر الوك خرستیانلرنڭ برنچی دشمنلری بولمش ایسه‌لرده، صوڭره اوزلریده خرستیانلقنی قبول ایتکانلر. آنلر باشده اورتودوقس مذهبینی قبول قیلا باشلاغانلر، لکن «استیفانی» اسملی بر باشلقلری، روما پاپاسی اوزینه قراللق تاجی بیرگان ایچون قاتولیك مذهبینی قبول قیلغان.

ژینگرلر طونه نهری بویلرینیده ضبط قیلوب اول یرلرده بیك ایسکیدن بیرلی اوطورغان اسلاولرنی وطنلرندن قووب چغارغانلر. شونڭ ایله برابر آنلر اول یرلرده اوطورغان اسلاولر ایله قاتناشوب آنلرنڭ عادتلرینی، اخلاقلرینی وزراعت اصوللرینی قبول ایتکانلر. مجار قراللری، روسلرنڭ کنازلری ایله بعضا قاتناشوب اتفاقلر یاصاب وبعضا دشمن بولوب یورگانلر.

۱۳نچی عصرده باطی خاننڭ ادارەسنده بولغان تاتارلر، روس یرلرینی ضبط قیلغان وقتده مجار قراللغی معمور بر مملکت ایدی. روسیه‌نی ضبط قیلغاننڭ صوڭنده تاتارلر مجارستانغه هجوم قیلوب آنلرنڭ قراللری «بیلو»نی تماما جیڭوب بتون مجارستاننی اوزلرینه آلغانلر، لکن آنده

قالماینچه کیری قایتقانلر. اوز اختیارلرینه قالدرلغان مجارلر ایسه تدریجا ینه توزه‌لوب کیلگانلن یاڭیدن ترك سلطانی طرفندن ضبط قیلنوب یوز ایللی یل قدر آنلر اداره‌سنده قالغانلر. آنلر، ترکلر قول آستندن قوتولو ایچون نیمس ایمپراطورینی اوزلرینه قرال تعیین قیلوب، ترکلرنی اوز مملکتلرندن چغارغانلر. لکن مجارلر، ترکلر قول آستندن قوتولسه‌لرده بوصوڭ زمانلرغه قدر نیمس وآوستریا ایمپراطورلری اداره‌سنده قالوب، ایڭ صوڭره‌دنغنه اوزلرینه تام مختاریت آلدیلر. حاضرنده «آوستریا ومجارستان مملکتی» دیب بونلر ایکیسی بر درجه‌ده یورتلمکده‌در.

مجارلر اوزلرینڭ مڭ یل قدر بولغان حیاتلرنده بعضا چه‌لرایله وبعضا اهلر یاکه خورواتلر ایله قاتناشقانلر. خورواتلر ایله حاضرگی وقتده‌ده قاتناشوب طورالر. باشقه یاوروپا خلقلری ایله‌ده قاتناشقانلقدن مجارلرنڭ اوزلرینه مخصوص اوّلگی صفتلری تماما یوغالوب صاف یاوروپالی بولوب قالغانلر. مڭ یل بوینچه آنلر غایت کوبایوب حاضرگی وقتده ٦ــ٧ میلیون مقدارنده‌درلر. اصل ایسکی نسللری آنچق ۳میلیون مقدارنده بولوب، باشقه‌لری مادیار، نیمسلر، اسلاولر ورومینلر کبی مادیارلانغان خلقلردن عبارتدر. حاضرگی وقتده مجارلر طونه نهری بویلرنده، نیمسلر ایله اسلاولر آراسنده بیك مکمل ومنتظم صورتده معیشت ایته‌لر.

حاضرگی مجارلر اورطه وتوز بویلی، قیافتلری گوزه‌ل بر خلقدر. بونلر اوّللری غایت جسور وصوغشچان بر خلق بولدقلرندن حاضرده‌ده غایت متکبر ومغرورلاردر. آنلرنڭ هر بر اعضالری وحرکتلری اوزلرن یوغاری طوتقانلقنی کورسه‌توب وتکبرلکلرینه دلالت قیلوب طورا. مجارلر بابالرینڭ اوز حقوقلرینی ووطنلرینی صاقلاو ایچون قیلغان فداکارلقلری وفوق العاده جسارتلری بیان ایتلگان

حکایتلرنی طڭلارغه بیك یاراتالر. آنلر اوزلرینڭ وطنلرینی غایت سویه‌لر ووطنلرن طاشلاب چیت یورلرگه کیتولری بیك سیره‌ك بولا. آنلر هر وقت مجارستاندن باشقه یرده طورونی طورو توگل دیب قاریلر. مجارلر ایسکی بابالری کبك اوستکه طابا بوتورولگان اوزون میوقلیدرلر. ساچلری اوزون وجیلکه‌لرینه قدر صالنغان بولادر. قزلر ساچلرینی اوزون طلوم ایتوب اوریب آرقالرینه صالندرالر. ایرده‌گی خاتونلر ایسه ساچلرینی باشلرینه اوویب قویالر.

مجارلر یوره‌کلی وجسارتلی بر خلقدر. شونڭ ایچون یاخشی عسکر بولالر. آنلر بیگره‌ك آطده صوغشونی یاراتالر. «مجارلر آط ایچون یاراتلغان بر خلقدر» دیب ضرب مثل حکمنده یوروته‌لر. آطنی یوری بلمه‌وچی آنلر قاشنده آدم صانالمیدر.

مجار کریستیانینڭ کییومی کیك جیگلی کولمك ایله، بالاغی ایتك قونچینه طغلغان کیڭ چالباردن عبارتدر. طشقی کییومی طشندن یفاك ایله چیگلگان قصقه‌غنه به‌ره‌ن طون بولادر. بو طوننی آنلر عادتده جیلکه‌لرینه صالوب یوریلر. باشلرینه اشلیه کییه‌لر. ایرلرینڭ وخاتونلرینڭ آیاقلرنده هر وقت ساختیاندن تگلگان قاره یاکه قزل ایتکلر بولادر. ایرلر حتی بالالرده ایتکلرینه «اشپور» به‌یلیلر.

اش کونلرنده کریستیانلر کوبسنچه یالان آیاق یوریلر. آلپاوتلر وبایراقلر صوقنه‌دن تگلگان طارغنه چالبارلر، آق یاکه کوك کورتکه کییه‌لر. مجارلرنڭ کییوملری تورلی زینتلر ایله زینتله‌نگان بولادر. مجارلر اوزلرینڭ کییوملری و آتڭ زینتلری ایله غایت تفاخر ایته‌لر. اشلیه‌لرینی طاسمه‌لر، چه‌چه‌کلر ایله، کورتکه‌لرینی یاکه «وینگیرکه» لرینی یفاك جبلر ایل، چالبارلرینی اوزون باخرامالر ایله چیگه‌لر. بر آطنه بوینچه یالان آیاق اشله‌ب یوروگان کریستیان

یکشنبه کوننی یاخشی کییوملرینی کییوب یوری. قزلری اسسی جای کونلرنده حتی قشنڭ آچی صووقلرنده یالان‌باش یوریلر. ایرده‌گی خاتونلر باشلرینه کچکنه شال بورکانه‌لر، جیلکه‌لرینه یاولق صالوب اوچلرینی کوکره‌کلرندن کیتروب به‌یله‌ب قویالر. اسلاو خاتونلری اوزلری طوقوب - به‌یله‌ب اوزلری کییوم تکه‌لر. اما مادیار خاتونلری اوزلری تکسه‌لرده کیره‌ك نرسه‌لرینی کیبتدن صاتوب آلالر. شونڭ ایچون آنلرنڭ کییوملری، اسلاو قزلرینڭ کییوملرینه قاراغانده اول درجه‌ده ماتور وقزقلی توگلدر.

مجارستاننڭ آوللری وشهرلری بیك زور ویورط آرالری بر برسندن بیك آیریلوب صالنغان بولا. آوللنڭ اورامری اوزون بولوب ایو آرالرنده آچقلر قالدریله. آوللنڭ اورطه‌سنده عادتده بر میدان ومیدانده‌ده بر کلیسا وبعض آوللرده برسی قاتولیك وایکنچیسیده پروتستانلرنقی بولغان ایکی عبادتخانه بولادر. بو عبادتخانه‌لر بر برسینه بیك یاقن بولوب، کوبسنچه برسنده‌گی طاوش ایکنچیسینه ایشتلوب طورادر.

آوللنڭ اوزنده وتیره یاقلرنده هیچ بر آغاچ وقوواق بولمیدر بو صوك یللرده‌غنه آول ویول بویلرینه آغاچلر اوطورتوب اوستره باشلادیلر. آول یورطلری بالچقدن صالنوب، صالام، درانچه ایله وکوبسنچه مجارستان صولرینڭ بویلرنده بیك کوب اوسکان قامش ایله یابلادر. ایو تره‌زه‌لری بیك سیره‌کگنه اورامغه چققان بولوب، عادتده ایشك آلدینه قاراغان بولادر. یورطلرن اورام یاغندن قیما ایله قورشاب آلالر. ایونڭ تیره یاغینه کیرپچ توشه‌لوب اوستی قییواق ایله یابلغان بولغانغه یاغمورلی کونلرده‌ده اصلا پچرانماینچه ایونڭ تیره یاغنده یورو ممکندر.

بایراق کریستیانلرنڭ یورطلری ایشك آلدینڭ ایکی یاغینه

صالنغان بولا . مجارلر ایولرینی اشقاتورلاونی غایت سویدکلرندن یلینه ئلله نیچه مرتبه آغارتوب بویبلر. آنلرنڭ یاراتقان بویاولری: قزل ، یاشیل وکوك توسلردر. آلپاوت وآول بایلرینکده یورطلری شول روشده بنا قیلنه. یالکز آنلرنڭ یورطلری بییگره‌ك، استینه‌لری قالون ، ایشك آللری کیڭ و ایونڭ بولمه‌لریده کوبره‌ك بولادر. کریستیان یورطلرینڭ اچلری صاف وپاك ایسه‌ده ایننلری کوبسنچه بالچق بولغانغه یوشلی وسلامتلك‌گه ضررلی بولادر. عادتن کریستیان اوزینڭ عائله‌سی ایله مخصوص بر بولمه‌ده‌گنه یوقلاب ، قالغان ایکی بولمه‌سی اش وقوناق قبول ایتو ایچون بولادر. واق یر ایه‌لری آشلقلرینی صاقلاو ایچون صارایلر، کله‌تلر صالمیلر؛ آنلر آشلقلرینی یالانده کیبه‌نلرده کولته کوینچه قالدروب کیره‌ك وقتده باروب آلالر.

مجارلر یالکز اوزلرینڭ وطنلرنن‌غنه راحت راحت یاشاو ممکن دیه اعتقاد قیلدقلرندن ممکن بولغانن آنلر چیت یرلرگه کیتمیلر. واقعاً اوزلرینڭ غایت منبت صحرالرنده یاشاغان مجارلر بیك راحت کون کوره‌لر. آنلر اوزلرینڭ یاخشی شرابلرینی اچه‌لر هم بغدای کومه‌چندن باشقه کومه‌چنی بلمیلرده . لکن طاو خلقلری آنچق صلی اونی وبره‌نگی ایله‌گنه معیشت قیله‌لر. مجارستاننڭ مساحهٔ سطحیه‌سی اول قدر زور بولماسه‌ده، بونده بایلق وفقیرلك بر درجه‌ده جییولمشدر. طونه وتیسا یلغه‌لری بوینده‌غی خلقلر غایت راحت یاشیلر. اما قارپاط طاولری بوینن‌غیلر فقیر طورالر، حتی یش بش ایڭ کیره‌کلی نرسه‌لرگه‌ده محتاج بولالر.

مجارلرنڭ ایڭ یاراتقان ملی آشلری صییر یاکه به‌رن ایتندن واق واق طورالوب پشرلگان بر نرسه‌در. آنلرنڭ اچملکلری شرابدن عبارتدر.

مجار عائله‌سینڭ بیك آز- عادتده بر یا ایکی بالاسی بولا .

اوچ بالاسی بولغان عائله‌لر بیك سیره‌کدر. مجار کریستیانی اوزینڭ یورطنك مستقل حاکمدر. خاتون و بالا چاغاسینه اوزینڭ تابعلری کبك قاریدر. خاتون ایرینی دائما «افندم» دیبگنه دەشه، هیچ بر وقتك «سین» دیمیدر. ایر هر نه قدر خوجه صانالسه‌ده اول معامله‌سنده غایت مرحمتلی و شفقتلی بولا، هیچ بر وقتده خاتونینه ناچار سوز أیتمی و آور خدمتلر قوشمی وخطاب قیلغانده «یولدزم»، «چه‌چه‌گم» گنه دیب دەشه.

مجارستاننڭ بعض یرلرنك نکاحلر ایسکی زماندن قالغان اصول ایله عقد قیلنه‌در: معین وقتك یاش یکتلر شهرگه «قزلر یارمینکه‌سینه» هر یاقدن جیبولالر. قزلرنکده ماتور ویمسزلری، یاش وقارتلری، آتا آنالری ایله یارمینکه‌گه کیلوب اوزلرینڭ پریدانلری اوستنه منوب اوطورالر. بعضیلرینڭ یانلرنك پریدانلقغه تعیین قیلنغان حیوانلریك بولادر. شونده یکتلر وقزلر کورشوب سویله‌شوب یه‌ره‌شه‌لر. شول طریق ایله بر یارمینکه اچنده یوزدن آرتغراق عقد نکاح قیلنه‌در.

مجار اوزینڭ ملیتی ایله غایت تفاخر ایته‌در. «سز کم بولاسز؟» دیه صورالغانك، کریستیانلر غایت متکبرانه: «عفو گُزه بناً، مجار من» دیه جواب بیره‌لر. مجار چیت کشیلر ایله سویله‌شکانك اوزینی غایت یاخشی طوتوب، اوز آرالرنك بر برسینه تواضع ایله معامله قیله‌لر. ایك بای کریستیانده اوزینڭ خدمتکارلری ایله بر گه اشلی، بر گه آشی اچه وآنلر ایله بر توسلی کییونه و بر برسینه خطاب قیلغانده‌ده «حرمتلو خوجه» و «قیمتلو خدمتکار» دیه خطاب قیلشه‌لر.

عموما مجارلر وجدانلی وانسانیتلی بر ملتدر. مجار نیقدر اشله‌سه‌ده هیچ بر وقتده «چاپلك» صورامی و بیرگان صورتده‌ده غایت آورلق ایله‌آلادر. آلغانده‌ده تله‌سه آز تله‌سه کوب بولسون بیك راضی قالادر. آرتق صوراو آنڭ قاشنده وجدانسزلق وادبسزلك صانالا.

بو گوزەل صفتلرندن باشقە، مجارلر غایت قوناق سویوچی بر خلقدر. بر مجار هر وقت اوزینڭ یورطینە کیلگان چیت کشینی قدر حرمت ایتە، کیلگان قوناقنی اوزاتقان وقتندە آڭا رحمتلر أیتوب، دعالر قیلوب قالا.

لکن مجارلر غایت ماقتانچق وکورشیلرینی یاراتماوچان بر خلقدر. عمومیتلە مجارلر یاخشی کوڭللی، وجدانلی وشونڭ ایلە برابر صوغشونی بیك یاراتوچان بولالر. مجار کریستیانلری بیك آڭلی، اشچەن بولالر واوزلری صاف درون کبك کورنسەلردە بیك شبهەلە- نوچەن وکوبسنچە حیلەکار بولالر.

مجارلر بییونی بیك یاراتالر. چن مادیار هیچ بر وقتدە اوزینڭ ملی بییووی بولغان «چارداش» دن باشقەنی بییومیدر. «چارداش» بییوی ئلە نیچە تورلی وغایت گوزەل بولغانغە کورە قاراب طوروچینی بر وقتدەدە یالقدرمیدر. چارداش، چگانلر اسکریپقەسی ایلە اوینالوب باشدە آقرون وکوڭلسز بولا، لکن بارا طورغاچ غایت تیز اوینالوب جییولغان کشیلرنی فوق العادە روحلاندرادر. مجارلرنڭ یاراتقان موزیقە قوراللری بزنڭ قورای کبك «تیلینقا» دیب آتالا طورغان بر نرسەدر.

مجارلر ایگونچیلك ومال آصراو ایلە غایت مشغول بولدقلرندن سودا وهنرگە زور اهمیت بیرمیلر. یالکز بو صوڭ زمانلردەغنە آنلر آراسندە سودا وهنر ترقی ایتمکدەدر. لکن حاضردەدە آندە سودا وهنر اصل مجارلر قولندە بولماینچە اوّلدەگیچە یهودیلر ونیمسلر قولندەدر. حاضرگی وقتدە مجارستانڭ هر یرندە تیمر یوللر صالنغان وبونلرنڭ مقداری یلدن یل آرتمقدەدر. عادی یوللر ایسە، تورەتو ایچون حاجت بولغان طاشلر غایت آز بولغانغە کورە، بیك نـاچار حالدە درلر.

مجارلرنڭ کوبره گی قاتولیك مذهبنده در و بر آزیده کورشیلری بولغان نیمسلردن کرگان پروتستان ولوتیران مذهبنده‌درلر. مجارلرنڭ تللری یاوروپا تللرینڭ هیچ قایوسینه اوخشامی، اوز آلدینه آیروم وچیتن بر تلدر.

«مجارستان نیندی یر؟» دیگان سؤالگه قارشو بر مجار: «آنده بیك کوب خلقلر، حتی مجارلرده طورا و بیك کوب تللرده، حتی مجار تلنده سویله‌شه‌لر» دیه جواب بیرمشدر. واقعاً، مجارستان قطعه سنن یکرمیدن آرتق تورلی جنس خلق یاشامقده بولوب هر قایوسینڭ اوزینه مخصوص لسانی، اخلاق وعادتی باردر. مجارستاننڭ هر ولایتنده بر برسینه قاتناشوب بتکان ئلله نیچه تورلی خلق یاشیلر. حتی بر آولنڭ خلقلری اوچ - دورت و بعضا بیش تورلی تلده سویله‌شه‌لر. چن مادیارلر، مجارستاننڭ ایك اورطه‌سنده یاشامقده‌درلر.

مجارستانده مادیارلردن صوڭ ایڭ کوب بولغان خلق اسلاولر بولوب ۳ میلیون مقدارنده‌درلر. اسلاولر: اسلاواك، روسین هم صربلردن عبارتدر. اسلاواکلر ۲ میلیون مقدارنده بولوب، مجارستاننڭ شمال غربیسنده یاشامقده‌درلر. آنلرنڭ یرلری غایت نچار بولوب، احتیاجغه یتارلك آشلق یتشدرمه‌دیگندن هر یل آنلر مڭله‌ب چیت یرلرگه خدمتکه کیته‌لر. آنلرنڭ بیك کوبسی طلرتما کوته‌روب، روسیه‌نڭ غرب طرفلرنده یوریلر. اسلاواکلر نیقدر فقیر بولسه‌لرده غایت اتفاق ایله یاشاب، مجارلاشماسقه طریشه‌لر.

روسینلر، قارپاط طاولرینڭ تیسا نهری چقغان طاریرلرنده یاشامقده‌درلر. مجار روسینلری روسیه‌ده‌گی روسلرنڭ بر قسمیدر. آنلر اوّللری اورتودوقس مذهبنده بولغان ایسه‌لرده صوڭره‌دن قاتولیك مذهبینی قبول ایتکانلر. بر آز اوّللری بونلر یارطی میلیون قدر بولغان ایسه‌لرده حاضرگی کونده مجارلاشوب بتکانلر ومجارچه سویله‌شمکده

درلر. صربلر ایسه مجارستاننڭ جنوب طرفلرنده یاشامقده بولوب، وطنلری ترکلر طرفندن ضبط قیلنغاچ طونه نهرینی کیچوب بو یاقغه اورنلاشقانلر وبر یل اچنده ۵۰۰ مڭ قدر صرب شول طریق ایله هجرت قیلمشلر در. آنلرغه اورنلاشو ایچون «باچقو» ولایتی بیرلمشدر. حاضرده ده آنلر شونده طورالر. آنلر اوزلرینڭ جمیت ملیه وجسارتلری سایه‌سنده اوزلرینڭ تللرینی ودینلرینی ضررلی تأثیرلردن صاقلامقده درلر. مجارستانده، اسلاواك، روسین وصربلردن باشقه بر نیچه یوز مڭ مقدارنده بولغان خوروات، اسلاوینس هم پالاکلرده یاشامقده‌درلر.

مجارلر واسلاولردن باشقه مجارستانده ایکی میلیون یارم مقدارنده بولغان غایت طرشچان وطنچ طورونی یاراتوچان رومینلرده طورالر. آنلر سیمیغرادده یاشیلر. مجارستانده نیمسلرده بار. آنلر مجارستاننڭ تورلی یرلرینه طارالغانلر. بونلر کوبسنچه شهرلرده طورالر. نیمسلر صوڭ زمانلرده‌غنه، مجار قراللرینڭ چاقرولوی ایله کیلمشلر ایسه‌ده، مجارستاننڭ سودا وهنری باشلیچه بونلر قولینه کرمشدر. سودا وهنراشلرنده یهودیلر آنلرنڭ برنچی دشمنلریدر. مجارستانده یهودیلر ایچون باشقه مملکتلرنڭ هیچ برنده بولماغان ایرکنچیلکلر بولدیغندن آنلر آنده بیك کوب هجرت قیله‌لر. یهودیلرنڭ مجارستانده بیك کیڭ یرلری بار، بیك کوب آقچه‌لری بوری وهرطوغریده مجارلرنڭ اوزلری ایله تیگزدرلر. یهودیلر بونلر ایله‌-گنه قناعتلانمایچه، اوز دینلرنده قالدقلری حالده خرستیان قزلرن آلوغه ایرك بولونی صوری باشلادیلر. مجارستاننڭ بو قدر تورلی خلقلری آراسینه چگانلرده قوشولوب، آولدن آولغه موزیقه اویناب یوروب کون کوره‌لر. مجارستانده هیچ بر بایرام آنلردن باشقه بولامیدر. حاضرگی وقتده چگانلرنڭ بیك کوبسی، اویون کولکینی

ياراتقان مجارلردن جيغان آقچەلرينە زور زور يرلر صاتوب آلوب ايگونچيلك ايلە مشغول بولا باشلامشلردر.

مجارستاننڭ شهرلری غايت كيك وزورلردر. شهر يورطلری بر قاطلی تەبەنەك وكيرپچدن صالنوب درانچە ايلە يابلغان بولادر. يورطلر بربرسندن كيك باقچەلر، بوش يرلر ايلە آيرلغان بولوب، اوت چققان وقتلردە هر كشی اوزينڭ يورطی ايچون طنچ بولادر. كوبسنچە اوراملرينە طاش جايلمەگان وغايت كيك هم اوزون بولالر. ساعتلرچە بارلغان صورتدەدە شهرنڭ بر اوچندن ايكنچی اوچينە چغوب بولميدر.

مجارستاننڭ مشهور شهرلری شونلردر: «بودا پشت» طونە نهرينڭ ايكی طرفينە صالنغان غايت گوزەل برشهر بولوب بونڭ ايكی قسمی بربرسينە طونە آرقيلی صالنغان فوق العادە ماتور كوپر ايلە طوتاشادر. بو شهردە بيك گوزەل بنالر، تورلی فابريقەلر بار. «بودا پشت» موزە خانەسندە غايت كوب مجار رسملری، هيكللری، نباتات، حيوانات، معدنيات، ايسكی قورال، آقچەلر وكتابلر جيبولمشدر. «پريسبورغ» شهری ايسكی مجار قراللرينڭ تاج كييە طورغان اورنلری بولغان. «سيگيدان» شهری «تيسا» ايلە «ماروشا» نهرلرينڭ قوشلغان يرنە بنا قيلنغان تجارتكاه بر شهردر. «ۋيلاغوش» آولندە ١٨٤٩ نچی يلدە مجار عسكرلری روسلر طرفندن اسير آلنغانلر.

مجارلر باشقە ملتلرگە نسبتاً روسلرغە ايڭ دشمن بولغان بر ملتدرلر. شول سببدن روسلرنڭ مغلوبيتلری وآنلرغە كيلگان فلاكتلر آنلرنی شادلاندرادر. آنلرنڭ اول قدر دشمنلقلرينڭ باشليچە سببی ـ آنلر آوستريا حكومتينڭ ادارەسندن قوتولمقچی بولوب عصيان قيلدقلرندە روس عسكرلرينڭ آوستريا ياقلی بولوب صوغشووی

ومجارلرنڭ جیکلولرینه سبب بولوویدر. بوندن باشقه مجارلر هر طرفدن اسلاو خلقلری ایله احاطه قیلنغان بولوب آنلرنی مجارلاشدرو قصدنده ایسه‌ده، آنلرنڭ اتفاقلری وجسارتلری سایه‌سنده مجارلاشدرا آلمیلر. شول سببدن مجارلر اوزلریناڭ قول آستلرنده بولغان اسلاولرنڭ حامیسی روسیه‌گه دائما دشمن کوزی ایله قاراماقده درلر.

صوڭ.